Letnik V. V Gorici, dné 10. julija 1897. Številka 20.

„Primorski List“ izhaja vsaki 1., 10., in 20., dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravništvo mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema oglase in naznanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič. Lastnik: Konzorcij „Primorskega Lista“. Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Dr. Alojzij Matija Zorn,

knezonadškof goriški, metropolita ilirski, hišni prelat Njegove svetosti očeta papeža, tajni svetnik Njegovega cesarskega in kraljevskega Veličastva, dr. bogoslovja, i. t. d., i. t. d., i. t. d.

Nepričakovano nas je zadela žalostna novica, da je Vsemogočnemu dopadlo poklicati v večnost našega preljubljenega vladiko.

Neverjetno se nam zdi, saj nam je le žica iz daljnega Dunaja prinesla pretresljivo novico: knezonadškof je mrtev. A to novico nam ponavlja žalostni glas mestnih zvonov, ki nam vedno na novo trgajo srce.

Zapuščeni otroci žalujemo ob odprtem grobu svojega preljubljenega Očeta, ki se je preselil daleč od nas po dolgi mučni bolezni v večnost izročil svojo preblago, plemenito dušo v roke svojega stvarnika.

Danes ko nas tare žalostna zavest, da prevzvišenega našega dobrega pastirja ne bo več med nami, se toliko živahneje spominjamo njegovih vrlin: njegove dobrote, neomajne ljubezni, s katero je ljubil njegovi izročeno čedo. Mislimo, da vse povemo, ako rečemo, da je bil vzor pravega pastirja, bil je svetnik vže na svetu.

Ako si predočimo vse njegove kreposti, katere so ga krasile, so nam porok, da on, ki je tako ljubil tu svoje otroke, danes gleda na nas zapuščene in moli za nas in prosi v nebesih, da bi Bog poslal zapuščeni čedi — dobrega pastirja.

* * *

Alojzij Zorn je bil rojen v Pervačini dne 13. januvarja 1834, kjer je bil njegov oče učitelj Ljudske in sredne šole je obiskoval ter jih dokončal s izvrstnim vspehom v Gorici. Pri sošolcih bil je posebno priljubljen radi svoje postrežljivosti. Po dokončanem gimnaziju je vstopil v bogoslovje, kjer se je popolnoma posvetil učenju in pobožnim vajam. Radi mladoletnosti je moral čakati ter bil še le dne 13. januvarja 1857. posvečen v mašnika. Novo mašo je mladi Alojzij pel v svojem rojstnem kraju.

Po dovršenem bogoslovju poslal je nadškof Andrej unetega in pobožnega duhovnika na Dunaj, da se je popolnil v duhovskih vedah ter dosegel doktorat bogoslovja.

Ko se je povrnil z Dunaja je bil eno leto podravnatelj in gospodar v osrednjem semenišču. Kmalu pa je bila izpraznjena stolica dogmatike v osrednjem šemenišču in to mesto je dobil pokojni Zorn. Njegovi učenci, katerih število do l. 1881 ni bilo malo, se še vedno spominjajo temeljitega, jasnega predavanja in lehkote, s katero je razlagal najtežja bogoslovna vprašanja. Pri vsem svojem znanju pa je pokojnik ostal vedno ponižen, katera čednost ga je dičila tudi pozneje na škofovski stolici. K njemu je bil vstop vsakemu prost. Z jednako ljubeznivostjo vsprejel je najvišjega dostojanstvenika, kakor zadnjega kaplana.

Po smrti semeniškega vodje veleč msg. Hrasta bil je njegovim naslednikom v vodstvu semenišča imenovan dr. Zorn, ki je vodil semenišče z njemu lastno nepristranostjo in ljubeznijo do imenovanja poreškim škofom.

L. 1881 je bil vodja dr. Zorn imenovan stolnim kanonikom, a ostal je še vedno vodja v semenišču.

L. 1882. meseca septembra obiskal je presvitli cesar našo goriško deželo. Pri dvornem obedu povedal je cesar kanoniku dr. Zornu, da ga je imenoval škofom poreško-puljskim. Ta novica se je bliskoma raznesla po mestu, a vsem je bilo žal, da zgube ponižnega in preljubljenega msgr. kanonika iz svoje srede. Rajni se je sicer v svoji ponižnosti izgovarjal s neposobnostjo; a presvitli cesar mu je odgovoril, da se je vže prepričal o njegovih lastnostih.

Dne 13. januarja 1883 je bil v Gorici posvečen v škofa. Ob tej priliki so mu kapitelj, semeniški profesorji in duhovščina poklonili dragocene darove. Dne 4. marcija je imel svoj slovesni vhod v Poreč, dne 13. maja pa v Pulj ob veliki navdušenosti vernega isterskega ljudstva, ki je vže naprej izvedelo o plemenitosti svojega novega pastirja.

Kmalu po njegovem odhodu pa je bil umrl prejšnji knezonadškof goriški dne 17. marca 1883. Vse je pričakovalo, da bode škof poreški njegov naslednik. Dne 12. junija bil je tedanji poreški škof msgr. Zorn imenovan knezo-nadškofom goriškim. Vsa nadškofija se je veselila njegovega imenovanja in 14. oktobra je imel svoj slovesen vhod v goriško stolnico.

Delovanje dragega pokojnika v goriški nadškofiji je itak vsem poznano. Vže prvi pastirski list njegov, s katerim je pozdravil svoje verne pričal je o njegovem aposteljskem duhu, o njegovi krščanski ljubezni, s katero je ljubil vse verne. Pravičen brez razlike je hotel biti vsem, in je tudi bil. Ni poznal narodnostnih strastij, a ljubil je svoj narod z ono tiho, gorečo ljubeznijo, ki je lastna možem njegovega značaja. Škodovati ni hotel nikdar svojemu narodu, za katerega je veliko molil, pa tudi ne italijanskemu; zato je prevzvišenega pokojnika vsikdar zelo bolelo, kedar se mu je od katerekoli strani kaj takega očitalo.

Mnogo grenkostij vžil je za svojega vladikovanja pokojni prevzvišeni, malo je vžil miru v razburkanih sedanjih časih.

Zato mu večni vladar podeli večni mir in pokoj, ter ga poplačaj za vse trpljenje na tem svetu!

Vsled težavnih razmer je pokojni prevzvišeni večkrat prosil v Rimu, da mu odvzamejo težko breme, toda železna volja sv. Očeta, v kateri je spoznaval voljo božjo, ga je ohranila še v višje pastirski službi, dokler ga Vsegamogočni ni rešil težkega bremena.

* * *

Prevzvišeni knezonadškof je pričel bolehati v aprilu. Bolezen se je precej razvila, vendar je dr. Krafft-Ebing izrekel, da gre zdravljenje normalno in da prevzvišeni v nekaterih mesecih popolnoma ozdravi. Vsi smo gojili najboljšo nado, da Bog usliši molitve vernikov ter povrne ljubljenemu nadpastirju popolno zdravje.

Do 15. junija je šlo vse dobro. Kar se nadškof odreče jedi in pijači. Na svet dr. Krafft-Ebinga se je dne 25 junija prevzvišeni v spremstvu dr. Lisjaka in njegovega tajnika prepeljal v zasebni zavod dr. Svetlina na Dunaju. Na Dunaju so zdravniki za trdno izrekli, da nadškof v nekaterih mesecih popolnoma ozdravi.

V četrtek zjutraj pa je dr. Svetlin brzojavil dr. Lisjaku, domačemu zdravniku knezonadškofa: Včerajšnje stanje knezonadškofa povoljno, danes pa je nagloma vpadel. Stanje zelo nevarno. Ob 2. popoludne pa je došla druga brzojavka: Moči so upešale vsled pričete vodenice v možganih. Bolnik je bil previden v sv. zakramenti. Upanja nobenega. — Dr. Svetlin.

Ob 7 uri pa je došla brzojavka: Knezonadškof mirno umrl za srčnim oslabljenjem ob 3½. Srčno sožalje. — Dr. Svetlin.

Tako je visoki bolnik, blagi oče naše škofije, naš preljubljeni nadvladika nagloma za vodenico v možganih svojo blago dušo izročil Bogu.

Se isti dan odpeljal se je tajnik g. Zamparo na Dunaj, da ukrene vse potrebno. Kakor nam javlja brzojav, se je truplo pokojnega knezonadškofa danes ob 5½ zvečer blagoslovilo, ter se z brzovlakom prepelje v Gorico. Jutre ob 10 uri prepeljejo truplo pokojnikovo iz kolodvora v nadškofijsko palačo, kjer bode izpostavljeno, ter dovoljen pristop občinstvu.

Pogreb bode v sredo zjutraj ob 8. uri.

O političnem položaju.

Vihar, katerega so provzročili Nemci raznih barv in imen pod vodstvom židovstva se še ni polegel. Vihar je nastal, kakor je čitateljem vže znano, zaradi pravičnih jezikovnih naredb na Češkem in Moravskem. Jezikovne naredbe so nemškemu Mihelnu prav dobro prišle, da more rogoviliti. Ne gre se v prvi vrsti za naredbe, nego za nadvlado. Bili so navajeni ukazovati. Dolgo, dolgo vrsto let so bili nemški liberalci gospodarji. Njih trdo pest so občutili Čehi in in posebno mi Slovenci. Nas Slovence tišči njih težki jarem še dandanes do tal, med tem ko se ga skušajo Čehi otresti. Ni dvoma, da ga odvržejo raz tilnik v kratkem. Slovenci pa pridemo gotovo tudi na vrsto. To tirja vže naravni zakon. Še nekoliko časa je v hiši pospodar, ko se postara mora hote ali nehote prepustiti gospodarstvo mlajšimi čilim močem. Skoraj v vsaki hiši je prepir med starim in mladim. Zakaj?

Zato, ker je prvemu hudo, da vkazuje mesto njega, drugi, mlajši. Če stari ni dobro in prav gospodaril, skuša mlajši po svoje urediti hišo in gospodarstvo, ter popraviti, kar je stari zagrešil.

Kakor je v malem, tako je tudi v velikem. Židovski liberalizem se je po slabem gospodarstvu postaral. Dosledno mora mesto odstopiti drugim mlajšim. A ker so v Avstriji tudi Slovani, morajo dosledno po naravnem zakonu oni priti na krmilo.

Nemcem se je stol majal vže dolgo let. Ko so Čehi pod Taafejem stopili v državno zbornico, se je kazalo, da bode nemškemu nadvladju kmalu konec.

A tedaj so provzročili v državni zbornici Nemci skorej jednake škandale, kakor sedaj. Komu izmed starejših ni znano ime „Knotz“. Kakor je sedaj kričala Schönererjeva petorica:

Hoch „Germania irredenta“, tako je oni poslanec v družbi drugih takrat razsajal in se repenčil. Slovani, so se dali ostrašiti, omehčati. Taafe je sam bil po srcu in duhu nemški liberalec, pa previdel je dobro, da se ne da več Slovanov na steno pritiskati, zato je stiskalnico nekoliko odpustil, pa ne odstranil. Ostarela liberalna roka pa ni več imela jakosti, da bi jo zopet pritisnila.

Ko je stiskalnico zopet pritisnila, se je sicer za hip dala zopet stisniti, a to le za hip, ker je onemogla roka ni mogla več držati ~~stisnene, zato je sama~~ od sebe odpustila.

Koalicija je namreč skušala židovske liberalce nemške in italijanske zopet na noge spraviti, pa ni šlo in nišlo.

Prišel je Badeni. Imel je in ima isti namen. Pri zadnjih volitvah v državni zbor smo občutili Slovenci na Primorskem njegovo dobrohotnost do Italijanov. A stiskalnica je sama od sebe odpustila, in Slovenci na Goriškem smo napravili večji korak, kakor poprej v 50 letih. Sicer občutimo še pritisek, ali, kakor upamo, je to zadnji poskus italijanskega framasonstva in njegovega pokrovitelja, ako nas vsa znamenja ne varajo.

Kako torej stojimo?

Badeni je želel in želi imeti svojo večino obstoječo iz Čehov, Poljakov, Nemških liberalcev, veleposestnikov in Italijanov.

Izključil bi rad nemške katoličane in krščansko slovansko zvezo oziroma Jugoslovane. Zato skuša na Češkem poravnati umetno napravljen nemir. Skuša spraviti židovske liberalce in Čehe. Podali naj bi si roko v spravo, potem pa skupno delovali v Badenijevi večini.

Mir na Češkem je potreben. Vsled notrajnega prepira in needinosti so razpadle še veče države nego je Avstrija.

Kaj meni Ebenhoch?

Znani Ebenhoch, odličen član nemških katoličanov, izjavil je pred svojimi volilci, da so pripravljeni on in katoliška stranka se žrtvovati, t. j. se dati izključiti iz večine, ako je to potrebno, da se napravi na Češkem mir. Dr. Ebenhoch je torej dal Čehom in Poljakom prosto roko, odvezal jih je obljube, katero so dali, ko se je državni zbor razšel, da hočejo vstrajati namreč v sedajni večini, naj pride, kar hoče.

Nemški katoličani so torej pripravljeni, zaradi ljubega miru ustreči želji grofa Badenija. Začasno se odrekajo opravičenim zahtevam avstrijskih narodov v verskih in šolskih prašanjih Nočemo tu pretresavati, ali so na pravem ali na krivem potu. Tu zabiležimo le goli fakt.

Kaj pravijo na-to drugi Nemci.

Dr. Lippert in Pferschehl sta stopila vsak sè svojim načrtom na dan. Hudujejo se sicer drugi liberalni in nacijonalni poslanci, češ da sta preveč popustljiva nasproti Čehom, ali gotovo je, da sta svoj načrt izdala v tihem sporazumljenju svojih tovarišev in morda tudi vlade. Tega pa nočejo še javno pripoznati

In Čehi?

Te dni je knez Švarzenberg govoril svojim volilcem v Budejevicah. Knez je prvi češki velikaš, še mlad, poln narodnega ognja. Posreduje med Mladočehi in veleposestniki. Njegova zasluga je, da so se leti združili. Neki nemški list pravi, da je knez Svarzenberg zastavonoša obojnim. Visoko je dvignil zastavo češkega leva, za njim pa korakajo Mladočehi in veleposestniki češki. On je glava, katera druži obojne. Kar je govoril v Budejevicah, je govoril v imenu obojnih.

Češki princ Švarzenberg pa je govoril tako-le: „Mi smo pripravljeni na spravo: Radi podamo Nemcem roko. Pa sprava mora obsegati več, kakor Češko, Moravsko in Šlezijo. So v Avstriji tudi Slovenci in Hrvati, tudi oni so stiskani, zato tirjamo, da se sprava raztegne tudi na Jug.“

Ali z drugimi besedami: Ti, Badeni tirjaš naj se iz večine izločijo katoličani in Jugoslovani. Gledè katoliške stranke molčimo, če sami tako hočejo. A Slovencev in Hrvatov ne pustimo. Ž njimi smo zvezani, ž njimi stojimo, ž njimi bodemo. Povej to svojim ljubljencem nemškim in italijanskim liberalcem. Kaj odgovori Badeni, oziroma Nemci, ne vemo. A v kratkem zvemo. Posrečilo se je nemškim obstrukcijonistom izločiti Nemške katoličane iz večine. Ali se posreči tudi Slovence in Hrvate, pokaže najbližja bodočnost. Upamo, da se ne posreči. Izjava kneza Svarzenberga je za nas odločilna, in odkrito rečemo, da vže dolgo časa nismo slišali tako vesele novice.

Čehi tirjajo deželno avtonomijo, Slovenci pa želimo narodne. Stati moramo v opreznosti. Če se posreči Badeniju njegov poskus, bode sprava samo za Čehe na Češkem; če se ne posreči, pridemo tudi Jugoslovani do svojih naravnih pravic, ministerstvo Badenijevo pa potem najbrže bode padla. Dal Bog, da bi se uresničile naše vesele slutnje!!!

Naše občinske volitve.

I.

Vže nekoliko let sem opazujemo, kako se bijejo ljuti boji po naših vaseh povodom ~~občinsko-starešinstvenih volitev~~.

Te volitve niso sicer tolikega pomena, da bi odločevale našo državno politiko, a v ožjem delokrogu so vendar važne in vredne, da jih nekoliko premotrimo.

V zmislu ustave imajo namreč naše občine samoupravo, t. j. one smejo vse svoje zadeve in opravila svobodno vrejevati in izvrševati.

Taka opravila so:

1) Svobodno upravništvo z občinskim premoženjem;

2) skrb za varnost oseb in lastnine;

3) skrb za občinske poti, mostove, kakor tudi za varno in možno občevanje po cestah in vodah;

4) skrb za varnost poljskih pridelkov;

5) policija radi živil;

6) redarstvo gledè dostojnega in nravnega vedenja;

7) skrb za uboge in za občinske dobrodelne zavode in ustanove;

8) Dovolenje in nadzorstvo pri stavbah;

9) Poskus, da se med seboj mirnim potom poravnajo občinarji, ako nastane med njimi kak pravni prepir.

Te so važniše zadeve, katere pripadajo upravništvu občin v lastnem področju. Je pa še mnogo drugih opravil, katere izvršujejo v prenešenem delokrogu, kakor vojaške, davčne, gojzdne in druge.

Iz tega vsakdo lahko razvidi, da dandanes poslovanje županov in njihovih svétnikov ni tako lahko, kakor bi kdo menil na prvi pogled. Mariveč samouprava občin zahteva može zmožne in kolikor toliko izobražene, kateri se zavedajo svoje naloge in dolžnosti in so jim tudi kos.

A kaj vidimo pri nas? Vidimo, da misli vže vsak šušmar, da je sposoben za županskо stolico. Marsikateri hrepeni zasesti županov sedež, ker je mnenja, da se bode potem ne le njegova občina, ampak tudi cel svet obračal po njegovi glavi.

Istotako obračajo tudi drugi svoje poželjive oči po občinskih stolicah misleč da s tem dosežejo verhunec svoje sreče.

Zato se jaz ne vjemam popolnem s dopisovalcem, kateri meni v zadnjem „Prim. Listu“: „Če ima občina kaj premoženja, seveda tedaj se pulijo za občinske stolice, toda le zaradi samoljubnih namenov, da bi se pri tem okoristili; kedar in kjer so občine brez denarja, oziroma brez premoženja, tam se take vrste ljudje (sebičneži namreč) niti ne zmenijo za obč. stolice“.

O ne, ne! Tudi kjer so občine brez premoženja, tudi tam hočejo sebičneži biti na krmilu. Če tudi od občinskega premoženja kot takega ne morejo velikega dobička imeti, vendar si znajo, ako imajo občinske vajeti v rokah, odpirati druge vire, iz katerih jim denar doteka. Ako so n. pr. krčmarji, trgovci ali obrtniki, ne poznajo §. §., po katerih imajo dolžnost vzdrževati policijski red v občini, skrbeti, da se zapirajo krčme, ko odbije policijska ura in med službo božjo, paziti na dostojno in nravno ponašanje posebno ponočnjaške mladine, zabranjevati prepovedane igre in motenje ponočnega miru. Zakaj ne? Zato ker to bi bilo proti njihovim interesom, ker si nočejo zadelati izvirkov, po katerih jim največji dobički dohajajo.

Zakaj je tako težavno zatreti javne plese? Zato, ker ako sedijo na županskih stolicah krčmarji, trgovci ali obrtniki, si jih sami želijo in radi dovoljujejo, dá, še celò mladeniče k temu napravljajo in jim prigovarjajo. Vže vejo zakaj. Pri vsakem javnem plesu, kakoršni so pri nas v navadi, imajo krčmarji, kateri ples priredijo čistega dobička od 100-300 gld. *)

Kaj tedaj zato, da imajo fantje celi teden potem težke glave, prazno mošnjo in večkrat tudi poškodovanje telesnega zdravja in da niso za nobeno delo?

Kaj dalje za to, da se godi tudi drugim občinarjem, ob in po semnju slaba, res na „semenj“ mora biti vsak pijan ali vsaj „dobre volje“, dekleta nališpana, mladeniči lepo oblečeni! Čez druge nemoralne čine — skrite in očite —, ki se ob takih priložnostih dogajajo, vrzimo pa plašč molčanja. Kaj gmotni in moralni bankroti, samó da nesejo nekaj?

Ako so toraj občinski voditelji odvisni možje *(in krčmarji ali trgovci so odvisni od svojih odjemalcev)*, ne morejo svojih dolžnosti izvrševati tako, kakor zahteva blagor občine. Če je treba katerega kedaj kaznovati, tirjati, kar občini dolžuje, morda ga tudi zarubiti, o kako se obotavljajo, odnašajo, prizanašajo in to le zato, ker se bojijo zamere ali še bolje rečeno, ker se bojijo, da ne bodo hodili več k njim v: *krčmo* ali *štacuno*. Ali ni res tako??

*) Sevéda trdé mnogi krčmarji, da imajo z javnimi plesi zdatno zgubo; kajpada je to malo čudno, da se vzlic temu prav taki besedavelji kar najgorečaiše potezajo za semnje. *Op. uredništva.*

Zavarovanje goveje živine.

Živinoreja in poljedelstvo sta glavna in najvažnejša dela vsega kmetijstva. Živinoreja ne more obstajati brez poljedelstva a tudi poljedelstvo brez živinoreje ne. V vsakem kmetijstvu moreta biti oba dela tako združena, da se med seboj podpirata. Naravno je toraj, da je govedo najvažnejša in najkoristnejša domača žival. Nobeno drugo živinče, katero redi kmetovalec, ne donaša tako mnogovrstnih koristij kakor ravno govedo. Kajti goved (vol, krava) pomaga kmetovalcu polje obdelavati, vozi mu na njivo gnoj, spelje h domu poljske pridelke itd., a na zaklanem govedu ni stvarice, katere ne bi obrnil človek v svoj prid. Goveja živina daje tečno meso, iz kož imamo usnje, iz loja sveče in milo, da celó gnoj, dlaka, parklji, kosti in kri se dobro porabi. Radi teh mnogovrstnih koristij pa rabi skoraj vsak še tako ubog delavec vsaj po eno kravico, ker vé, da mu pomaga preživiti družino, pomaga na polju, in mu vrže naposled nekaj denarjev. Radi teh koristij pa je govedo vsakemu posestniku jako drago in je smatra za svoje bogastvo, za svoj kapital. Iz tega pa tudi lahko spoznamo kako velika nesreča zadene kmeta, ako mu pogine govedo; marsikateri kmet občuti to nesrečo leta in leta in ako mu pogine dvoje, troje goved pride lahko še na beraško palico. Kako toraj odvrniti od kmeta, delavca tako nesrečo? Odgovarjam: Zavarujte vsi občinarji svojo živino. Za vsako govedo plačate vsako leto 60, 70 kr., a ko bi vol ali krava poginila — izplača vam društvo svoto, za katero sta bila vol ali krava zavarovana. Kolika sreča v nesreči je to, koliko solz si prihranite! Da se misel o zavarovanji goveje živine razširi med kmetovalci, ter da se v tem oziru reši kmet posledic pogostih nesreč pri goveji živini, založili bomo v kratkem ter dali natisniti pravila „vzajemno-podpornega društva za zavarovanje goveje živine“ po pravilih enakega društva v bližnjih Biljah, katera bo vlada v kratkem potrdila. Mi želimo in svetujemo, da se ustanovi v vsaki občini ali duhovniji enako društvo — a 20 — 30 enakih društev stopi naj v medsebojno „Zvezo“, o kateri bomo še govorili.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Saborski klub hrvatske opozicije se je sestavil. Predsednikom je izvoljen Juraj bar. Rukavina. Združena opozicija bode pač vsaj deloma osvetlila žalostne hrvatske odnošaje.

Princ Friderik Schwarzenberg je govoril na volilskem shodu v Budejevicah o spravi med Čehi in Nemci. Povdarjal je, da se mora jednaka sprava raztegniti tudi na Slovence in Hrvate. To je pravo! Tudi mi primorski Slovani želimo in tirjamo popolno enakopravnost v vseh javnih uradih.

Nemško-češke občine se še vedno kujajo. Od dne do dne občine celih okrajev odpovedujejo vodstvo uradnih poslov v prenešenem delokrogu. S tem občinski zastopi škodujejo le svojim podložnim. Toda kaj se brigajo nemški naduteži za blagor ubogega ljudstva.

Češke visoke šole na Moravskem se bodo baje kmalu ustanovile, in sicer dobi Brno češko-nemško vseučilišče in Olomuc češko tehniko. Kedaj pa v Gorici dosežemo slovensko ljudsko šolo?!

Mlinarji iz vseh delov Avstrije so se sešli na Dunaju. Ustavili so se dosedanji pogodbi z Ogersko, ki preti vničiti tudi našo mlinasko obrt. Shod je pozdravil tudi dunajski župan dr. Lueger.

Vnanje države.

Mirovna pogajanja mej Grško in Turčijo še vedno niso dokončana. Zdi se, da igra Turek slepe miši s zastopniki evropskih velevlasti, ter hoče needinost vlasti kolikor mogoče izkoristiti. Grki pa postajajo nestrpni, ker se boje, da jim zborovalci vendarle napovedo precej dolg račun.

Vzgledni zastopniki ljudstva v Italiji. Na dnevnem redu italijanske zbornice je bil proračun za vojno ministerstvo. Mej ogromnimi žrtvami za vojaštvo nahaja se tudi znesek 247 milijonov lir za Afriko. Toda tudi ta neznatna svotica ni privabila poslancev v zbornico, kajti pri glasovanju je bilo navzočih le 19 ljudskih zastopnikov, ostali 489 poslanci pa so se raje hladili v senci raznih kopališč. Srečno ljudstvo, a še srečnejši zastopniki!

Francoski predsednik obišče prihodnji mesec ruskega carja. Republikanski predsednik objemal bode ruskega samodržca, in zapečaten bode znova evropski mir. Vendar pa s tem potovanjem niso zadovoljni francoski radikalci.

Dopisi.

Iz Prvačine. — Sijajno praznovali smo tudi mi Prvačkovci velepomenljiv (dan) god slovanskih blagovestnikov, apostolov sv. Cirila in Metoda. Komu bi ne vtripalo in od veselja zaigralo rodoljubno srce, če se spominja evangeljskega čolniča, namreč „Družbe sv. Cirila in Metoda“! Li ni ta kakor družba sv. Mohorja bodrilno krepilo, vero, narodnost, šolstvo in omiko pospešujoče krmilo, ki vodi naš mili narod v boljšo bodočnost? Brodarjem: duhovnikom, učiteljem in narodnim voditeljem pomoči nesimo; Naš čolnič: vero in narodnost pogube otmimo! Dne 4. t. m. praznovala je Prvačina, kakor običnо vsako leto praznik v proslavo blagovestnikov slovanskih narodov. Zjutraj je bila sv. maša, katere so se udeležila vsa narodna društva, moška in ženska polnoštevilno in v društveni opravi. To je pač lepo in hvalevredno. Zvečer je bila bakljada; na več krajih so užigali kresove in veselo ubrano petje je donelo v tiho noč!

Zares lep dan je bil to. — Omenimo naj še, to, da je naša ženska podružnica sv. Cirila in Metoda prav izvirno oplemenila svoje društvo s tem, da je sprejela na občnem zboru prav važne točke kakor n. pr. da bode vsaka društvenica pokopana na društvenic posebne stroške; da bode dalje društvo polnoštevilno spremilo zamrle udinje k večnemu počitku in istotako se po možnosti polnoštevilno udeležila za zamrle od društva plačenih maš zadušnic, kakor ob smrti, osmini in ob letnici. Te določbe so bile najboljše vabilo za ustop v društvo. Zdaj je do 200 udic. Živele!

S Krasa, 3. julija. *Največje pohujšanje šolske mladine!*

Po raznih višjih odlokih in slednjič po ukazu c. kr. ministerstva za uk in

bogočastje od dne 20. julija 1887. je šolski mladini strogo prepovedano:

1. navzoči biti pri plesu;
2. zahajati v krčme;
3. udeležavati se iger in gled. predstav;
4. keglje postavljati;
5. havzirati ali drobnino prodajati.

Šolskim vodstvom in sploh gg. učiteljem in čč. duhovščini je natančno na to paziti. Otroci, ki k plesu zahajajo ali kaj druzega omenjenega počenjajo, zapadejo kazni, koja doleti pa tudi nemarne in neskrbne stariše v globi.

Pazimo na mladino! Čegar mladina, tega je prihodnost. Postava je sicer tú, ali žalibog! spolnuje se le malokje. Tú in tam so otroci pri plesu od začetka do konca. In ko v pozni noči godba preneha, otroci so, ki zadnji po brjarjih skačejo in iste pometajo. Je to prav? Kje je strah? Zakaj se postava ne trdi in po isti otrokom k plesu prepoveduje?

Potem tožimo čez vedno večjo razbrzdanost otrok!?

Nemoralni in vsestransko pohujšljivi javni plesi neizrečeno kvarijo in pačijo mlado srcé. Otrok navzame in napolni se popolnoma nasprotnega duha. Tam vidi in sliši, kar bi ne smel ne slišati ne videti. Le parkrat — in otrok je pokvarjen.

Od tod izhaja čedalje večja spridenost, razuzdanost in nepokorščina otrok. Spridenost in razuzdanost, ki strahom napolnuje vsakega resno mislečega človeka. Kaj bo iz take mladeži!? Kam pridemo? Kdo bo učil? Kdo bo še kaj ukazoval?

Pazimo na mladino! Ne dajajmo ji vže v nedolžnih letih v roke orožja, da druge in sebe konča. Naj se postopa strogo! Saj nam gre postava na roko. Od plesišča in norenja po ženitninah odstranimo vsaj šolsko mladino, če hočemo kaj doseči. Na stariše ni se dosti zanašati ali pa nič. Od strani staršev je dandanes več malo strahu; veliko, veliko očetov in mater ne zasluži imena očeta in matere. Večkrat naletiš na starše, ki so celo bolj neumni kot otroci. Pohujšujejo vsestransko, ter jamo kopljejo lastni družini. Semtertje bi bilo vže najbolje, da bi se staršem po špartansko otroke kar vzelo.

Oče v krčmi do pozne noči, mati celo nedeljo od hiše do hiše, otroci pa kjer se jim zljubi. Je to odgoja?!

Varujmo otroke! varujmo je zlasti nesrečnega plesa! *Spodnje Kraševc.*

S **Kanalskega.** — *Volilni shod v Ročinju.* Dne 29. junija sklical je državni poslanec dr. A. Gregorčič shod v Ročinj. Zborovanja v kolarni g. Kregana se je udeležilo mnogobrojno občinstvo, domače kakor tudi iz Kanala, Avč in drugih vasij. Predsedoval je shodu domači kurat preč. g. Iv. Jarec, vlado pa je zastopal nadkomisar g. Prinzig.

Prvi je govoril državni posl. dr. A. Gregorčič ter pojasnjeval težave, ki so v državnem zboru nastale vsled jezikovnih naredeb za Češko in Moravsko. Onemogočili so Nemci vsako pozitivno delo. Preprečili so tudi, da se naše primorske razmere niso mogle tako razpravljati, kakor je bilo treba. Italijanski poslanci so, ker niso mogli pobijati dejstev, skušali razupiti slovenske zastopnike za lažnike. Upa pa, da še pride prilika, ko se pokaže v svoji pravi luči sedanja politika na Primorskem.

Zadnje volitve, pravi nadalje, so bile za nas deloma nepovoljne; ali z druge strani so za nas važne, ker po njih se je slovensko ljudstvo probudilo. Slovenci so se oklenili domačih trgovcev, in sedaj stvar vže precej dobro napreduje.

Deželni poslanec g. prof. Berbuč je govoril o deželno-zborskih razmerah, pojašnjeval težak položaj slovenskih poslancev ter delovanje njihovo.

G. Ern. Klavžar je govoril o sadjarstvu, vinarstvu in živinoreji v Soški dolini.

Na interpelacijo g. Zege iz Kanala je pojasnil g. državni poslanec delovanje slovanske krščansko narodne zveze z ozirom na ravnopravnost slovenskega jezika v srednjih šolah, delovanje komisije, za razdelenje zemljiškega davka in zadevo obmejnih cest.

Na to je predsednik preč. g. Jarec, pozivljajoč občinstvo naj zakliče trikratni slava na presv. cesarja, zaključil zborovanje.

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. — V Blagovici je padel raz streho kmet Jožef Ocepek, ter umrl čez malo ur. — Dveletna hčerka Janeza Kunsteljna v Idriji je padla v apneno jamo. Otrok se je tako opekel, da je kmalu umrl. — Utonil je v Kolpi 11-letni deček, ki kopajoč se, je predaleč zabredel. — V Podbrezju so slovesno odkrili spominsko ploščo vzornemu učitelju Andreju Praprotniku. — V Dobravici, št. jernejske fare, so pogoreli štirje posestniki. — V Zapužah se je obesila slaboumna Urš. Šušteršič. — Na Vrhpolji na Dolenjskem je mladenič zadavil in potem še obesil dekle Nežo Zagorec, s katero je živel v grešnem znanji. Hudodelnik je pod ključem. — V Leskovici na Gorenjskem so ustanovili kmetijsko zadrugo. — V Šent-Vidu na Vipavskem so našli 65-letnega možaka mrtvega pri studencu. Najbrže je prevroč pil in počival ter zaspal za vedno.

Na Štajerskem. — Strela je užgala vinčarijo Franč. Žižka v Zinici, ter jo popolnoma vpepelila. — Pri sv. Krištofu pri Laškem pogorelo je posestvo Kajtnatovo. — Orla velikana vstrelil je pri Maršečki vasi posestnik Mikolič. — Pri Mali nedelji priLjutomeru sta obhajala dne 21. junija Martin in Marija Jureš obletnico 64-letnega zakona. — Hud vihar z nalivom so imeli v Ljutomeru. — Shod vinogradnikov je bil v nedeljo in ponedeljek v Mariboru. Slovenci se tega shoda niso udeležili.

Na Koroškem. — Na praznik sv. Cirila in Metoda so blagoslovili zastavo velikovške šole. — K smrti na vislicah so v Celovcu obsodili delavca Jurija Jurca iz Ovšja radi poboja in ropa. — V Nemškem Plajberzi je napravljal rudar J. Lukatel drva v gozdu. Veliko drevo se je zvrnilo tako nesrečno na moža, da je obležal na mestu mrtev. — Pod vlak je šel pri Otočah ob Celovcu delavec J. Šušter iz Beljaka. Vlak ga je hudo raztrgal. — Dné 14. t. m. se je na neki ženitnini v Selah pri Volšbergu zgrudila kmetica B. sredi plesa mrtva na tla. Zares, človek ne vé ne dneva ne ure! — Blizu Št. Pavla v labudski dolini je pogorela Ahačeva kmetija. Zažgal je 6-leten fant, ki se je igral z žveplenkami. — V Rablju se je dne 20. jun. sprožila pri streljanju na tarčo nekemu strelcu puška tako nesrečno, da je krogla zadela 53-letnega služabnika M. Unterbergerja v prsi. Umrl je kmalu potem. Zapustil je ženo s 3 otroci.

NOVICE.

Kapitularnim vikarijem je bil danes izvoljen preč. msgr. stolni prošt Andrej Jordan.

To je pa vže preveč. Zlobnost nekaterih ljudi presega že vse meje. Po volitvah so podlo obrekovali našega pokojnega prevzvišenega nadškofa, da je volil italijanskega drž. poslanca, in potegnil z italijansko stranko. Zdaj pa so izpustili v svet bombo, da je prevzvišeni *porabil za volitve italijanskih poslancev ves denar*, katerega je ljudstvo skladalo za novo cerkev presv. srca Jezusovega, in da to je tudi jeden vzrokov njegove bolezni. Mislite, dragi čitatelji, večjo hudobijo, kakor je ta! Tako govorjenje ni več obrekovanje, to je že peklenska framasonska zlobnost. Ne verujte, dragi rojaki, takih zvijač in hudobij, ki se iz posebnih namenov trosijo med naše dobro in verno ljudstvo. Mi smo poizvedeli od verodostojne osebe, da nabrani denar za imenovano cerkev v svoti 22.500 gld. je naložen v goriški hranilnici, *pod številkami 23.311, 19.061, 19.298, 14.623.* Kdo je tedaj porabil denar, vi obrekovalci!?!

Mesto kapiteljskega dekana je vsled smrti veleč. msgr. Mercine razpisano. Prošnje je do 12 avgusta vložiti pri preč. knezo-nadškofijskem ordinarijatu. Patron je grof Raimund Montecuculi.

Povišanje Naslovni redarstveni nadkomisar g. Abondius Contin je imenovan pravim nadkomisarjem. Po zaslugah plačilo!

Imenovanje. G. Franč. Martelanc, rodom iz Šempetra pri Gorici, dosedaj mestni živinozdravnik v Splitu, je imenovan začasnim c. kr. okrajnim živinozdravnikom v Tominu.

Prosilcem v „Alojzijevišče" na znanje. V „Alojzijevišče" se bode letos sprejelo 15 do 18 učencev, zlasti v *III. razred* vadnice in v *pripravljavnico.* V II. razred vadnice ali v II. razred gimnazije se ne bo letos nikogar sprejemalo.

Polno plačilo je 12 gld. na mesec, le *res nadarjenim in ubogim* učencem se bo mesečnina znižala ali čisto odpisala.

Prošnje je vložiti do 20. avgusta t. l. — Prošnjam naj se doda: 1) zadnje šolsko spričevalo: 2) krstni list; 3) zapečateno priporočilo dušnega pastirja.

Vse prošnje naj se napišejo in pošiljajo *„Odboru slov. Alojzijevišča v Gorici"*, osebno pa naj se izročajo ali g. predsedniku ali g. podpredsedniku.

V Gorici, dne 7. julija 1897.

Fr. Avg, Košuta.

Katoliški Obzornik št. 2 so razposlali pretekli teden. Temeljit in zanimiv po tvarini, prikupen po krasnem jeziku se priporoča sam. Slov. razumništvo posebno opozarjamo na članek dr. A. Ušeničnika: Ut omnes sint unum.

Strela je udarila v samostan čč. sester de Notre Dame. Provzročila je precej strahu, škode pa ne.

Vode, vode, kriči vsa Gorica. Uboga služnica mora zvečer po cele ure čakati, da nalovi škaf vode. Ulice so v strašnem stanu, ker nimajo s čim škropiti. Seveda ima slavna gospoda denar za razne utoke proti slovenski šoli na razpolago, a za preskrbo zadostne pitne vode ga nima. — Kar so si meščani izvolili, to imajo!

Kdor zna, pa zna! „Corriere" je hotel priložiti zopet zaušnico slovenski duhovščini. Pripoveduje, da je v Kornski ulici slišal govoriti dva Slovenca, ki sta prodajala drva: Kako moreš Italijanki prodajati drva? Ali ne veš, da nam duhovnik ne da odveze, aho bodemo delali tako. „Corriere" tu le z polnim imenom na dan, da zvemo kateri so oni duhovniki, drugače si in ostanes nesramen obrekovalec!

Obsojeni mladeniči. C. kr. okrajno glavarstvo obsodilo je vse one mladeniče, ki dne 22. aprila niso hoteli na nabor na Goriščeku. Mladeniči obsojeni so bili na 20-30 gld. globe oziroma 4-6 dni zapora. Duhovi so se vže nekoliko pomirili sedaj se zopet razburjajo brez potrebe in povoda. Seveda bodo temu krivi le duhovniki in učitelji. Kaj ne?

Otroci sloginih zavodov imeli so 7. t. m. na Kostanjevici prvo sv. obhajilo. — Šolsko leto končajo ponedeljek 11. t. m.

Proslava godu slov. blagovestnikov sv. Cirila in Metoda. Mnogobrojni kresovi okoli Gorice so na predvečer oznanjali našemu mestu da se Slovenec zaveda, da je: Slovenec a tudi veren sin — matere cerkve. — Vrli Brici so se posebno izkazali. Slava!

Na praznik je imelo slov. bralno in podporno društvo slovesno sv. mašo, katero je daroval predsednik veleč. g. dr. Gregorčič. Cerkev je bila polna, dasi je cerkev sedaj, ko zvonik popravljajo — brez zvonov. — Slovensko razumništvo je pa paradiralo z — odsotnostjo. Znak časa — kaj?

Možki zbor je bolje kakor vedno izvršil svojo nalogo.

Najhujšo vročino v Gorici smo imeli dne 5. t. m. Gorkomer je kazal 35° R. v senci.

Zrelostni izpit (maturo) na goriški gimnaziji so napravili naslednji Slovenci: Pirjevec Ivan z odliko; Klančič Evgen, Milanič Jožef, Pirec Valentin, Posega Frančišek, Reja Izidor, Šorli Peter, Žnidaršič Jožef.

Društvo za doslužene duhovnike. (Emeritenverein) se je ustanovilo na Dunaju. Vedno bolj se množi stevilo pristopajočih posvetnjakov. To društvo je ustanovljeno na način zavarovalnice za življenje. S plačevanjem letne premije si lahko vsaki katoliški duhovnik za čas nesposobnosti (vsled starosti ali boleznij) zagotovi gotovo letno rento, ki se mu do smrti, kjerkoli hoče, ne glede na njegove morebitne postranske dohodke izplačuje. Zavarovati se more za svoto od 120-720 gld. letne rente. Ako ima duhovnik n. pr. 250 gld. pokojnine, je to pač premalo za živeti, preveč za umreti; ako pa dobi iz emeritnega društva še letnih 400 gld. za katere se je poprej zavaroval, potem se vsaj po človeško prerije. O tem društvu bode govoril preč. g. Mittendorfer v pondeljek ob 11 urj v dvorani hotela Suda. Na to velevažno društvo opozarjamo veleč. duhovščino.

Velika nevarnost na gospodarskem polju preti primorskim Slovanon v Trstu se je namreč ustanovila laška banka z imenom „Banca agricola" za sedaj s 500.000 gld. glavnice, katera se more povišati na 1.500,000 gld. Namen banke je, kakor pišejo tržaški listi, posojevati Slovencem denar, da ne bodo odvisni od slovenskih posijilnic. Ta banka svoje delovanje raztegne na Trst, Istro in Goriško. Tu nam preti pač velika nevarnost od laške strani. Ta poskus Italijanov naj bode resen opomin vsem pravim rodoljubom, da se z vsem navdušenjem lotijo gospodarske organizacije našega ljudstva. Ako hočemo naše ljudstvo ohraniti neodvisno in je gospodarko utrditi, snujmo gospodarske zadruge, ustanavljajmo posojilnice po vseh krajih. Gospodarska organizacija mora biti škit, s katerim odbijemo sovražne navale.

Sin goriškega župana bode tri tedne hladil v luknji svojo vročo kri, ker je metal razne reči na mladeniče, ki so prišli k vojaškemu naboru.

Slavno gimnazijsko vodstvo opozarjamo. da objavlja dan vpisovanja in vsprejemnih skušenj za gimnazijo tudi v slovenskih listih, ker imajo tudi slovenski stariši pravico vedeti, kedaj naj pripeljejo otroke k vsprejemnemu izpitu v Gorico.

Oproščen je bil osmošolec Žigon, ki je bil zaprt, češ da je dne 25. marca zvečer z bodalom iz palice nevarno ranil mizarja Valentinuzzija Dokazano je, da Žigon bodala nikdar ni imel, zato ga je sodišče oprostilo. Ako bi pa tudi — pravi razsodba — Žigon res zadal ono rano, je bil opravičen braniti se, ker sta ga človeka napadla in pretepala in se bi moral braniti.

Nebesa naš dom je naslov mašni knjižici ki jo je izdal marljivi preč. g. vikarij Čigon. Knjižica obsega razne molitve, latinske večernice, devetdnevnico k „Naši ljubi Gospej Presv. Srca" itd. Radi vsebine bo dobro došla tudi pevcem in organistom. Dobiva se pri pisatelju na Vojščici v raznih cenah.

Razstava izdelkov slov. obrtne deške in dekliške šole v Gorici bode na sloginih zavodih v ulici Barzellini dne 11., 12. in 13 tek. m. in sicer dopoludne od 9-12, popoludne od 4-6 ure.

Opozarjamo na to razstavo, vse, ki se zanimajo za napredek naše dece; pridite in oglejte.

O razstavi kaj več prihodnjič.

Za slogine zavode smo prejeli od veleč. g. Antona Cibiča, dekana v Černičah 10 fl. Srčna hvala vrlemu gospodu.

Za versko vzgojo otrok. Justično ministerstva je glede verske vzgoje otrok izdalo poseben ukaz. Naročilo je sodiščem. da v slučajih verskega motenja po odrašenih (§. §. 122 in 304 k. c.) preiščejo, da-li ima obtoženec v oskrbi otrok svojih ali tujih. Ako se to dokaže, imajo sodišča po pravomoči obsodbe predložiti dotični akt v prepisu pristojnim oblastim, kamor pripadajo dotični otroci, katere ima obtoženec v oskrbi. Te oblasti imajo nalog postopati potem v zmislu zakona. V slučajih zanemarjenja verske vzgoje otrok poroča na pristojno civilno kazensko sodisče politična oblast; to pa sme storiti tudi vsaka druga privatna oseba. Ta naredba je zares potrebna v marsikaterem oziru, posebno za nekatera — mesta.

Hranilnica in posojilnica v Biljah imela je od 8. junija do 8. t. m. prometa 7868 gl. 10 kr. — Res dobro znamenje.

Snujte, gospodje, snujte Reifeisnove ali kmečke posojilnice! —

Iz Vrtojbe. Naše županstvo si močno prizadeva, da bi se vstanovila tudi pri nas zadruga za zavarovanje goveje živine. Bog daj srečo! Druzega novega nič, kakor to, da so iz naše čitalnice v d. Vrtojbi izbacnili ostudni Slovenski list: *Slovenski narod.....* Tako je prav! Če drugo ne, vselej toliko. Gotovo pa njegovi zmerom vmazani dopisi zaslužijo, da se vsled njih bojkotuje *Slov. narod* v vseh narodnih društvih! Naše geslo tedaj bodi: Proč s *Slov. narodom!*

V. Opatjem selu imeli so pretečeno nedeljo prvo sv. obhajilo. Ravno ta dan pa so nekateri napravili javni ples v Hudem logu (vikrijat Opatjeselo.)

Iz Cerovega se nam poroča, da so imeli v nedeljo vsakoletni cerkveni shod ter procesijo Sv. Rešnjega Telesa. Starešinstvo je za to oskrbelo novo lepo pot, ki je bila vsa ozaljšana s zelenjem, preč. g. vikarij pa je oskrbel krasen, nov baldahin. Vzoren je bil red procesije, posebno pri šolski mladini, za kar gre hvala g. predsedniku Cotiču in g. učitelju. In to nas je posebno razveselilo.

V Selah na Krasu je neki F. M. nevarno z revolverjem ranil v koleno babico; hudo ranjeno so odpeljali v Trst v bolnišnico.

Šolska veselica v Ročinju. — V nedeljo t. j. 4. t. m. imeli so v Ročinju majhno šolarsko veselico. Šolska soba je bila lepo okinčana; na častnem mestu na odru sv. razpelo in sv. Alojzij v zelenji, vrh odra pa cesarjeva podoba. Šola je bila natlačena poslušalcev domačih, iz Kanala, Avč, Srednjega itd. Otroci so kaj lepo izvrševali svoje naloge. Program je obsegal petje, deklamacije in igro: „Voščilo materi". Posebno sta nam ugajala 8-letni deček in 11-letna deklica sè svojima deklamacijama. Pa tudi petje in igra ugajalo je vsem. S prostovoljnimi darovi (nad 17 gld.) kupijo se otrokom primerne mašne knjige. Na izvrstnem vspehu te šolarske veselice moramo čestitati nadučitelju g. Pavlinu, ki je male paglavce tako izvrstno izvežbal. Hvala mu!

V Ročinju je dne 2. t. m. umrl tukajšni organist 38 let. g. Janez Čargo. Ranjki bil je blag značaj, izvrstna dušica. Kakó da je bil priljubljen, kazal je sijajen pogreb v nedeljo po večernicah

Prišli so k pogrebu 4 vnanji gg. duhovni, več gg. učiteljev, obilna množica ljudstva. Ves Ročinj bil je na nogah, da bi skazal zadnjo čast ljubljenemu svojemu organistu, ki se je toliko trudil za lepo cerkveno petje. Ko je jela zemlja padati na njegovo krsto, ni bilo suhega očesa. Predragi prijatelj! Bog Ti daj večni mir in pokoj! Da bi se pa tam gori zopet videli!

Vrli pevci zapeli so svojemu pevovodji več žalostink.

Mil. msgr. kapiteljski vikarij naznanja preč. dekanijskim uradom:

1. da skozi tri dni po vseh cerkvah zjutraj, opoludne in zvečer zvoni vsaj po četrt ure.

2. da se čč. duhovščina, ako ni ovirana dne 14. t. m. ob 8 uri udeleži pogreba v talarju, roketu in s svečo.

3. da čč. duhovni predstojniki opravijo zadušnice in sv. mašo po ranjkem knezonadškofu, ter k sv. opravilu povabijo ljudstvo.

4. da se po pogrebu vzame „collecta de Spiritu Sancto“ in opravljajo druge molitve, da nam Bog kmalu pošlje novega pastirja.

V Gorici dne 10. julija 1897.

Andrej Jordan
kapitularni vikarij.

V Drežnici je na sv. Petra dan nastal ogenj pri posestniku And. Kanalcu. K sreči ni bilo vetra, drugače je bila vsa vas v nevarnosti.

Postaja v Devinu se je s 1. julijem slovesno otvorila. Ustavljali se bodo vsi vlaki razun brzovlakov. Ob nedeljah se bode ustavljal tudi zabavni vlak.

V Šebreljah sta se na praznik Sv. Rešnjega telesa ponesrečila dva moža pri streljanju s topiči. K sreči ostale so oči nepoškodovane.

V Sočo je padla vže pred davnem na Kamnem 23-letno dekle. Metala jo je božjast. Ko je ob Soči žela travo, napadla jo je bolezen in jo vrgla v vodo. Trupla še do danes niso dobili.

Umrl je dne 3. t. m. preč. g. Andrej Pavlinič, kaplan v Kazljem pri Sežani. Blagega pokojnika priporočamo v pobožno molitev.

Poboj. V Morari sta se v nedeljo sprla dva kmeta. V pretepu je bil eden ranjen ter je kmalu na to umrl. *Corriere* samo Slovenci se pobijajo, kaj ne?!

Imenovanja. Pri tržaškem finančnem ravnateljstvu so imenovani gg. Hil. Vodopivec davčnim nadzornikom, Ivan Kukar in Ant. Vinšek pa računskima oficijaloma.

Dijaška kuhinja v Trstu. Izkaz dohodkov, stroškov in premoženja za šolško leto 1896—97.

Od lanskega šolskega leta nam je ostalo 85 kr. glej račun za leto 1895—96 v „Edinosti“ od 6. julija 1896. Dohodki ki smo jih objavili 17. novembra, 5. januvarja in 6. maja znašajo 465 gld. 35 kr. Za tem so še darovali: Bl. g. prof. Ivan Jesenko za drugi semester 10 gld., veleč. g. monsignor Karol Fabris 10 gld., neimenovani 1 gld., bl. g. F. na Občini nabral 4 gld., veleč. g. Franc Gustin 3 gld., pri razdajanji Mohorjevih knjig v Rojanu 2 gld., ostanek iz dij. zaloge 3 gld., g. Venutti Just 50 kr., g. Anton Bremic 50 kr., g. P. Mikelič 50 kr., g. F. Mikelič 1 gld, g. Gustinčič 1 gld., g. Katalan 1 gld., g. S. Martelanc 1 gld. g. J. Treven 50 kr., g. Franc Dollenz 2 gld., g. J. Šumi 50 kr., g. F. Štrekelj 50 kr., g. J. Požar 50 kr., g. Lenassi 30 kr., g. J. Venutti 30 kr., g. J. Bole 50 kr., g. J. Mankoč 1 gld., neimenovana 30 kr., g. Ivana Mikolič 1 gld., Openski rodoljubi pri pevskem večeru 5 gld. 77 kr., v družbi slaveči zmago poslancev 7 gld. 27 kr. Skupaj 524 gld. 29 kr.

Stroški: Za hrano se je plačalo vsega 324 gld. 2 kr, dijakom za šolske knjige 25 gld. 65 kr in dvema zlo revnima pa pridnima dijakoma se je dalo izvanredne podpore 20 gld. Skupaj 369 gld. 57 kr.

Izkaz premoženja 154 gld. 72 kr., ki smo jih na obresti naložili pri tržaški posojilnici in hranilnici.

Obiskovalo je dijaško kuhinjo od početka 25 in proti koncu 21 gimnazijskih dijakov iz raznih krajev tržaške okolice.

Vsem p. n. dobrotnikom izraža se najtoplejša zahvala, istotako slavnemu odboru „Slovanske Čitalnice“, ki je tudi to leto dijakom prostor odkazal za obedovanje in učenje.

Trst na praznik sv. bratov Cirila in Metoda 1897. *J. Warto.*

Odlikovanje. Knez črnogorski podelil je postaje načelniku v Trstu, nadzorniku Frideriku Mahorčiču, Danilov red.

Tržaški državni gimnazij je obiskovalo v tem šolskem letu 131 Nemcev, 131 Italijanov, *113 Slovencev*, 14 Srbo-Hrvatov, 8 Grkov, 2 Francoza in 2 Angleža.

Skočil je v morje v Trstu 20 letni brezdelni pomorščak Borsatti in utonil. Poleg dela primanjkovalo mu je tudi vere!

Nov poštni urad se odpre v Klanjcu, polit. okraj koperski.

V Oprtlju je vkljub grdim spletkam italijanske stranke dosegla hrvatska stranka večino v občinskem zastopu.

Požari na Tirolskem. Te dni je na Tirolskem gorelo v treh trgih h kratu in sicer v Stangu, Kalternu in Halmingu. V prvem trgu je pogorelo 15 hiš, v drugem 12 in v tretjem 65 gospodaskih poslopij. Zgorelo je tudi mnogo živine.

„Novo vinogradništvo“ je naslov novi izdaji Fr. Gombačeve knjige „Najcenejša in najhitrejša obnovitev opustošenih vinogradov“, katero je založil deželni odbor kranjski. Dočim je prva izdaja imela le 60 stranij, ima jih druga 148, ter vrhu tega 21 slik več. Pomnožitev obsega vlaganje cepljenk v mah. zeleno cepljenje, porabo umetnih gnojil v vinogradih i. t. d. Kar je pa posebno važno, pridejano je knjigi na novo *„avstrijsko zakonodajstvo v trtnoušnih zadevah“*. Ta spis je sestavil dr. G. Marchet ter je v njem na podlogi zakonov raztolmačil, kako se je treba ravnati, kadar se pokaže trtna uš, kako se od vinogradov dosežejo davčne olajšave, kako brezobrestna posojila za obnovitev vinogradov i. t. d. Spis je opravljen z uzorci raznih vlog na dotične urade. Prepričani smo. da bo ta knjiga dobro došla vsem slovenskim vinograduikom, in jim jo toplo priporočamo. Razpečavanje knjige je izročil daželni odbor kmetijski družbi, katera je tudi to novo izdajo priskrbela, zato naj se naročila na knjigo pošiljajo c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano. Cena knjigi je 40 kr., kdor naroči najmanj 10 izvodov, dobi jih po 30 kr. *Naročitvam je treba priložiti denar.* Pripomnimo, da velja ta cena s poštarino vred.

Nedeljski počitek trafikam. Finančno ministerstvo je izdalo odredbo, vsled katere se za bodoče določa nedeljski počitek trafikantom tako le: vsako nedeljo dopoludne smejo biti odprte trafike štiri ure, popoludne dve uri.

Dopisnice bodo dražje. Trgovinsko ministerstvo hoče zboljšati dostavljanje pisem na deželi ter odpraviti dostavnine. Troški te reforme bi znašali na leto tri milijone gld., katere hoče vlada pokriti z višjimi cenami dopisnic in raznih tiskovin. V prvi vrsti se bodo podražile dopisnice za 1 vinar. Ker se v Avstriji na leto porabi povprek 200 milijonov dopisnic, bi vlada s tem pridobila 1 milijon. Kdaj se to zgodi, ni še določeno.

Starost vladarjev. Levu VIII. je 88 let, velikemu knezu Luksemburškemu 80 let, kralju Danskemu 79, kraljici Viktoriji angleški 78, kralju Saksonskemu 69, kralju Švedskemu 68, *cesarju avstrijskemu* 67, kralju Belgijskemu 63, kralju Romunskemu 58, knezu Črnogorskemu 56, sultanu 55, kralju Italije 53, kraljema Bavarskemu in Virtemberškemu 49, cesarju Nemčije 38, knezu Bolgarskemu 36, kralju Portugalskemu 34, caru Ruskemu 29, kralju Srbskemu 21, kraljici Holandski 17, kralju Španjskemu 11 let.

Dobri častnik. Cesar Jožef II. je slišal pripovedovati o nekem častniku, ki je živel v slabih razmerah in bil oče desetih otrok. Sklenil je, da ga obišče in se na lastne oči prepriča o njegovem stanju. To je cesar res kmalu storil.

Ko je cesar vstopil v častnikovo stanovanje, je bila vsa družina zbrana pri mizi in se krepčala s priprostim kosilom. Na tihoma jih prešteje in v svoje začudenje opazi, da je enajst otrok.

„Slišal sem“ — pravi cesar — „da imate deset otrok, vidim pa, da jih je enajst; ali so vsi vaši?“

„Ne Veličastvo“, odgovori častnik, „enajsti otrok je uboga sirota, katero sem našel pred svojimi vratmi in jo za svojo sprejel. Nikakor se nisem mogel odločiti, da bi se ne usmilil ubogega deteta. Z mojimi 10 otroci se bo tudi ta lahko do sitega najedel, sem mislil sam pri sebi, in moja žena, ki je bila z menoj enakih misli, je še pristavila: „Ena sirota, katere se vsmiliva, ne bo znatno obtežila najinega bremena“. Tako se je pomnožila najina družina za eno glavo“.

Cesar, ginjen vsled tolikega usmiljenja, prav prijazno odgovori blagemu možu:

„Dobro, gospod častnik! Od današnjega dne bom pa jaz skrbel za vse te otroke. In da boste mogli še na dalje svojim otrokom dajati tako lepe vzglede čednosti in časti, določim, da dobiva odslej na dalje vsak otrok po 200 goldinarjev na leto. Za vas in vašega najstarejšega sinu bom pa še posebno skrbel; sedaj ga imenujem za častnika“.

Na to je cesar zapustil dobrega častnika, ki vsled tako nepričakovane in izredne milosti ni mogel besedice spregovoriti.

Listnica uredništva. Vsled zaprek v tiskarni nismo mogli izdati priloge, zato so tudi izostali važni članki. Lastne hiše nam treba.

G. D. Fajgelj: Vaše ocene objavimo prihodnjič. Srčna hvala, ter se Vam priporočamo.

Zahvala.

Prečastiti duhovščini, častitim znancem in prijateljem in drugemu slavnemu občinstvu izrekamo najtoplejo zahvalo za zadnjo čast, katero so izkazali našemu nepozabnemu bratu in stricu

Monsignoru Francu Mercini,

spremivši ga k zadnjemu počitku.

Brat in nečaka.

J. PIPAN & COMP.

slovenska tvrdka vstanovljena l. 1876

v TRSTU, Via Zonta št. 1.

velika zaloga kave, riža, južnega sadja in vseh vrst olja.

Oddaja se le na debelo.

„Janus“

vzajemna zavarovalnica za življenje na Dunaju ustanovljena l. 1840.

Zavod zavaruje za slučaj smrti v najraznovrstniših kombinacijah ter sloni na podlagi vzajemnosti, vsled česar čisti letni dobiček pripade društvenikom.

V 56 letnem obstanku se je pri zavodu zavarovalo:

101.800 oseb s 130,760.000 gld. kapitala in 825.000 rente.

Članom in njih pravnim naslednikom se je izplačalo 18,400.000 gld.

Na premijah (bonus) se je povrnilo 1,994.000. gld.

Kot zavarovanje za slučaj doživenja in smrti se posebno priporoča.

a.) zavarovanje glavnice, ki se ima izplačati po 20, 25, 30 ali več letih, ako zavarovanec še živi, ali pa povrnitev vseh vplačanih premij s 4% obresti, ako bi poprej umrli (Tarif II. H.).

b.) zavarovanje glavnice, ki se izplača kedar je zavarovanec dosegel dolo čeno starost, ali pa takoj po njegovi smrti (Tarif II. G.).

Osrednja pisarna je na Dunaju I.

Wipplingerstrasse 30 (Janushof).

Zastop za Primorsko in Kranjsko v Gorici, Via Ponte Isonzo.

Ed. Pavlin,

v Gorici

v Nunskih ulicah št. 10.

nasproti gostilne „Belega Zajca“ usoja priporočiti preč., duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo nagrobnih vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm, šopkov za nove maše in poroke, voščenih sveč, mrtvaških oblek, rakev vsake velikosti, zlatih čerk, lesenih stajal za palme, zlatih loncev, svilnatih trakov vsake širjave in barv, črno rumenih, trobojnic, bisernih vencov, papirja (manšete) za šopke, papirja v vsakih barvah za izdelovanje cvetlic.

Belega in črnega papirja in zlatih nog za rakve, zlata za olepšanje,

Vse po najnižjih cenah

Opozarjam tudi da tiskam črke na perilo in sprejeman vsa v to stroko spadajoča dela.

Prvi fotografični zavod

Antona Jerkiča

v Gorici

poleg škofije prevzame vsa v fotografično stroko spadajoča dela.

Neprekosljivo delo jamči.

Cene poštene.

Kdor želi imeti prav prijetne počitnice, ali morda ostati tudi čez zimo v enem narlepših krajev goriške okolice ima na razpolago dvonadstropno hišo z preprijetno lego, z dvoriščem vrtom, i. t d. v Šempetru pri Gorici.

Stanovanja oddaja pod jako ugodnimi pogoji.

Andrej Bizjak
velepos. v Šempetru.

Anton Fon

klobučar in gostilničar v Seminiški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Slamnike!!

Vsakovrstne oblike, najnovejše mode, iz domače in tuje slame, izdeluje, popravlja, stafira in prodaje na drobno in debelo po najnižih cenah

Ivan Hribar
v Ihanu p. Domžale.

Štejem si v čast, naznaniti slavnemu občinstvu, da sem s 1. julijem t. l. otvoril svojo

pisarno

v GORICI na Kornu (v Kavčičevi hiši).

Odvetnik dr. Alojzij Franko.

Nova trgovina.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem otvoril *novo prodajalnico manufakturnega blaga* v ulici Duomo št. 13 poleg stolne cerkve. Prodajam **po najnižih cenah**.

Rojaki! obljubujoč Vam najboljšo postrežbo, se priporočam za obilen obisk.

Za odličnim spoštovanjem
E. Šušteršič et C.o

Vinarsko in sadjarsko društvo

za Brda

naznanja da je otvorilo društveno zalogo briskih vin v ulici Barzellini. V zalogi se dobivajo poleg pristne rebule tudi razna domača črna vina. Za pristnost se jamči.

Friderik Müller

zastopnik tvrdke N. Schad Monakovo
Vrtna ulica št. 24.

priporoča slavnemu občinstvu bicikle renomiranih tovaren Dürkopp in „Swift“ Steyr. Specialiteta „Diana 21“, izvrsten stroj, lehak tek. Ti izdelki se ne strašijo nikake konkurence. Lastna kolesarska šola se nahaja v Dreherjevem salonu.

Na prodaj

je nova hiša z vinogradom in vodnjakom v Vrtovinu radi družinskih nazmer. Cena je na obroke za 5 do 10 let 800 f. proti gotovemu plačilu 700 gl. Ima 3 sobe obokan hram in kuhnjo. Prav visoko je podstrešje, da se naredi še ena prostorna soba zgoraj. Kaj več pri uredništvu ali pri **Janezu Kandus-u** v Vrtovinu pošta: Crniče pri Gorici.

TEODOR SLABANJA

srebrar v GORICI ulica Morelli štev. 17.

Priporoča se prečastiti duhovščini za izgotovljenje cerkvenih posod in orodja po najnovejih uzorcih in najnižji ceni kot: *monštranc, kelihov, svečnikov, itd. itd.* Stare reči popravim ter jih *v ognju posrebrim in pozlatim.* Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti razne cerkvene stvari, se po želji preč. p. n. gospodov naročnikov stavijo prav ugodni plačilni pogoji.

Strelovode iz bakra *v ognju* pozlačene najboljše iznajdbe kakor tudi vsakovrstno enako popravo in pozlačenje priporočam po najnizjih cenah.

Pošilja vsako blago dobro spravljeno in poštnine prosto.